

Nr 541.

Av herr Skoglund i Umeå m. fl., i *anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, angående inrättande av statens jordbruksnämnd m. m.*

Redogörelsen för det huvudsakliga innehållet av propositionen nr 161/1950 utvisar, att den i propositionen föreslagna statens jordbruksnämnd skall — liksom för närvarande statens livsmedelskommission — handlägga vissa frågor rörande prisreglering å fisk. Föredragande departementschefens skäl för detta förslag framgå av följande uttalande till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet:

»Vad angår gränsdragningen mellan jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen torde jag få erinra om att riksdagen år 1948 beslöt att den prisreglerande verksamheten på fiskets område och därmed sammanhängande frågor skulle handläggas av det organ, som handhade motsvarande ärenden på jordbrukets område. Någon anledning synes icke föreligga att ändra detta beslut. Särskilt önskvärdheten att samordna behandlingen av utrikeshandelsärenden beträffande jordbruk och fiske utgör enligt min mening ett starkt skäl för att hålla dessa regleringsuppgifter samlade hos ett organ. Det torde också kunna befaras, att en uppdelning av uppgifterna på två organ skulle öka administrationskostnaderna ej oväsentligt. Samarbetet mellan jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen bör ordnas efter de grunder, som jag föreslagit beträffande nämnden och lantbruksstyrelsen. Jag förutsätter givetvis, att fiskerinäringen får en skälig representation i jordbruksnämndens råd.» (Propositionen, s. 57.)

Av den till statsrådsprotokollet i ärendet lämnade redogörelsen för avgivna yttranden framgår, att de myndigheter och organisationer, som behandlat spörsmålet — fiskeristyrelsen och Sveriges fiskares riksförbund — båda med skärpa framhållit nödvändigheten av att ärenden rörande fiskets prisregleringar, avsättning och ekonomiska frågor i allmänhet omhändervaras av fiskeristyrelsen i stället för av jordbruksnämnden. Fiskeristyrelsen uttalar för sin del, att riksdagen bör beredas tillfälle att taga ställning till det nya läge, som uppkommit i frågan om gränsdragningen mellan styrelsen och jordbruksnämnden därigenom att riksdagen beslutat att fiskeristyrelsen skall vara förlagd till Göteborg. Enligt styrelsens mening ha genom detta beslut förutsättningarna för att förlägga fiskets prisregleringsfrågor och därmed sammanhängande ärenden till jordbruksnämnden till väsentlig del undanryckts. Jämväl i övrigt har fiskeristyrelsen anfört så vägande skäl mot den nu i propositionen godtagna ordningen, att det synes

lämpligt att styrelsens yttrande i sin helhet återgives såsom bilaga till denna motion.

Även Sveriges fiskares riksförbund hävdar, att samtliga frågor rörande fiskerinäringen på grund av sitt intima samband med varandra böra sammanföras inom ett enda organ, nämligen fiskeristyrelsen.

Det anförda ger vid handen, att de sakkunniga myndigheterna och organisationerna finna fiskerinäringens intressen bäst betjänta av att fiskets ekonomiska frågor — i nuvarande läge och för avsevärd tid framåt de viktigaste för näringen — sammanhållas inom samma organ som handhar övriga fiskefrågor, d. v. s. fiskeristyrelsen. Det är också egendomligt, att sedan statsmakterna sent omsider beslutat skänka fisket ett eget organ för handhavandet av dess angelägenheter samma statsmakter två år därefter fatta beslut, som innebära att fiskets ämbetsverk helt avkopplas från fiskerinäringens mest betydelsefulla intressefrågor, nämligen de ekonomiska. Det måste nämligen med skärpa framhållas, att man för fisket alls icke kan anlägga samma synpunkter som gälla för jordbruket och som där föranlett en radikal boskillnad mellan produktionsfrågor, omhändertagda av lantbruksstyrelsen, och ekonomiska och regleringsfrågor, förlagda till en nämndorganisation av den föreslagna jordbruksnämndens typ. För var och en som något känner organisationsväsendet på fiskets område och de aktuella frågorna inom fiskerinäringen framstår en motsvarande åtskillnad på detta område som en ren konstruktion utan verklighetsunderlag. I själva verket äro på fiskets område produktions- och regleringsfrågor så sammanvävda med varandra, att de blott utgöra olika sidor av en och samma sak. En sådan uppdelning av befogenheterna på fiskets område som nu föreslås i propositionen nr 161/1950 är också helt främmande för våra nordiska grannländer Danmark och Norge, där alla fiskefrågor, således jämväl reglerings- och utrikeshandelsfrågor, omhändertas av centralmyndigheten för fisket, i Danmark fiskeriministeriet och i Norge fiskeridirektoratet och fiskeridepartementet. Någon annan ordning har icke ens diskuterats i dessa länder. Det förefaller därför egendomligt att man i vårt land vill knäsa en dubbelorganisation, som helt avvisats av sakkunskapen.

Det är visserligen riktigt att — såsom även framhålles av föredragande departementschefen — riksdagen år 1948 beslöt att den prisreglerande verksamheten på fiskets område och därmed sammanhängande frågor skulle handläggas av det organ, som handhade motsvarande ärenden på jordbrukets område. Men förarbetena för detta beslut byggde på den då självklara förutsättningen, att jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen skulle vara förlagda till samma plats och därigenom kunna etablera ett intimt samarbete. Denna förutsättning har emellertid såsom fiskeristyrelsen påpekat i sitt remissyttrande undanryckts genom att styrelsen av riksdagen

förlagts till Göteborg. Vidare är att märka att riksdagen, då den år 1948 fattade beslut om fiskeristyrelsens inrättande, på grund av den vidlyftiga debatten kring styrelsens förlägningsfråga aldrig fick tillfälle att taga närmare ställning till det ändrade läge, som skulle uppkomma vid styrelsens förläggning till annan plats än jordbruksnämnden i vad det gäller handläggningen av fiskets prisregleringsfrågor m. m. Det blir därför nödvändigt att då spørsmålet nu i slutgiltig form förelägges riksdagen denna får tillfälle att fritt och förutsättningslöst ompröva den föreliggande organisationsfrågan.

Därest den väntade effekten skall utvinnas av de senare årens organisationsarbete på fiskerinäringens område, vilket arbete kulminerade i inrättandet av fiskeristyrelsen, blir det fördenskull nödvändigt att så till vida justera det föreliggande propositionsförslaget, att fiskets prisreglerings-, avsättnings- och utrikeshandelsfrågor omhändertagas av fiskeristyrelsen i stället för av jordbruksnämnden.

Enligt föredragande departementschefens förslag bör samarbetet mellan jordbruksnämnden och fiskeristyrelsen ordnas efter de grunder, som departementschefen föreslagit beträffande nämnden och lantbruksstyrelsen. Dessa grunder innebära enligt vad som framgår av statsrådsprotokollet i ärendet (s. 57), att fiskeristyrelsens chef skall äga rätt att personligen eller genom ombud närvara vid jordbruksnämndens plenarsammanträden vid behandlingen av ärenden, som röra fiskeristyrelsens verksamhetsområde, att yttra sig där och att få sin mening antecknad till protokollet samt att jordbruksnämndens chef skall äga samma rätt gentemot fiskeristyrelsen. De sålunda föreslagna grunderna för samarbetets ordnande strida emellertid mot de förutsättningar, som uttryckligen uppställdes av de sakkunniga, vilkas förslag i ämnet ligger till grund för principbeslutet om jordbruksnämndens handhavande av fiskets prisregleringsärenden m. m. Enligt dessa grunder skulle fiskeristyrelsens chef gentemot jordbruksnämnden äga icke blott yttrande- och närvarorätt utan även rösträtt. Det torde vidare mot bakgrunden av det förut anförda rörande fiskeristyrelsens förläggning till Göteborg utan vidare kunna förutsägas, att samarbetet mellan fiskeristyrelsen och jordbruksnämnden kommer att bli rent illusoriskt. För den som haft tillfälle att följa fiskets prisregleringsfrågor och dessas handläggning under den senaste tioårsperioden står det klart, att dessa spørsmål kräva en synnerligen snabb och smidig handläggning, något som också vitsordades av föredragande departementschefen i debatten om fiskeristyrelsens förläggning vid 1948 års riksdag (AK prot. 1948, nr 16, s. 41). I det övervägande antalet fall komma besluten i prisregleringsfrågorna liksom hittills inom livsmedelskommissionen att fattas av den blivande jordbruksnämndens chef på föredragning av den befattningshavare i byrådirektörs ställning, som inom nämnden skall omhänderha dessa ärenden, eller

av sistnämnda tjänsteman ensam. Vilket utrymme som i dessa fall kan ges åt någon medbestämmanderätt för den i Göteborg stationerade chefen för fiskeristyrelsen återstår att se. Regeln blir givetvis, att fiskeristyrelsen kommer att stå helt utanför avgörandena på fiskets ekonomiska område. Det torde icke vara en sådan ordning som föresvävat statsmakterna då de för två år sedan trots det allvarliga statsfinansiella läget beslöto att till fromma för fisket skänka detta ett eget ämbetsverk.

På grund av det anförda hemställes,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 161, angående inrättande av statens jordbruksnämnd m. m. måtte besluta, att den prisreglerande verksamheten på fiskets område och därmed sammanhängande frågor skola handläggas av fiskeristyrelsen från och med den 1 juli 1950.

Stockholm den 13 april 1950.

Gösta Skoglund.

Ernst V. Staxäng.

Jerker Svensson.

Olaus Nyberg.

Hans Levin.

Ragnar Persson.

C. O. Carlsson
i Bakeröd.

Eric Karlsson,
Olofström.

Birger Utbult.

Carl E. Johansson.

Thure Andersson
i Ronneby.

Olivia Nordgren.

Till Herr statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet.

Genom remiss den 22 december 1949 har Herr statsrådet anmodat fiskeristyrelsen att avgiva yttrande över 1949 års jordbruksnämndsutrednings betänkande med översyn av tidigare avgivet förslag till organisation för statens jordbruksnämnd. Med anledning härav får fiskeristyrelsen vördsamt anföra följande.

Enligt de för jordbruksnämndsutredningen meddelade direktiven i statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för den 27 maj 1949 borde utgångspunkten för översynen av nyssnämnda tidigare förslag vara innehållet av 1947 års riksdags beslut i fråga om jordbruksnämndens organisationsform och arbetsuppgifter. På sådana områden, där sagda beslut innebure ett definitivt ställningstagande eller där sådant ställningstagande senare skett, borde sålunda någon omprövning av beslutet icke ifrågasättas. I enlighet härmed borde utredningsmännen exempelvis utgå från att den prisreglerande verksamheten på fiskets område — såsom förutsattes i 1948 års riksdags beslut angående inrättande av en särskild fiskeristyrelse — skulle omhänderhavas av jordbruksnämnden.

Innan fiskeristyrelsen närmare ingår på en granskning av de slutsatser jordbruksnämndsutredningen dragit av dessa premisser, vill styrelsen understryka betydelsen av att riksdagen beredes tillfälle att taga ställning till det nya läge som uppkommit därigenom, att riksdagen — med ändring därutinnan av Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 49/1948 och jordbruksutskottets hemställan i utlåtande nr 15/1948 — beslutat, att fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök skall vara förlagd till Göteborg. Det vill nämligen förefalla, som om riksdagen vid sitt beslut i förläggningsfrågan icke kunnat till fullo överblicka konsekvenserna härav för frågan om organisationen av prisregleringsåtgärderna på fiskets område.

1948 års riksdags beslut angående inrättande av en särskild fiskeristyrelse förutsatte visserligen på sätt framhålles i de för jordbruksnämndsutredningen meddelade direktiven, att den prisreglerande verksamheten på fiskets område skulle omhänderhavas av jordbruksnämnden. Men det är att märka, att denna förutsättning i sin tur byggde på vissa av 1946 års

Fiskeristyrelsen med statens fiskeriförsök; med utlåtande i anledning av remiss av betänkande av 1949 års jordbruksnämndsutredning med översyn av tidigare avgivet förslag till organisation för statens jordbruksnämnd.

fiskeristyreelseutredning uttryckligen angivna villkor, beträffande vilka föredragande statsrådet vid anmälan i statsrådet den 23 januari 1948 av frågan angående inrättande av en fiskeristyreelse med statens fiskeriförsök anförde (propositionen nr 49/1948, s. 22—23), att det *på i huvudsak de av utredningen anförda skälen* syntes lämpligast att prisregleringsfrågor, frågor rörande auktorisation av fiskförsäljningsföreningar och försäljning av fisk samt frågor rörande export och import av fisk även i fortsättningen handlades av samma organ som handhade motsvarande ärenden beträffande jordbrukets produkter. Såsom föreslagits av utredningen torde man emellertid böra förutsätta, att jordbruksorganets verksamhet i vad avsåge fisk bedreves i nära samarbete med fiskeristyrelsen. Det syntes jämväl böra övervägas att i det organ, som enligt 1947 års riksdags beslut om riktlinjerna för den framtida jordbrukspolitiken skulle träda i livsmedelskommissionens ställe, bereda representation för fisket.

De sålunda av föredragande statsrådet accepterade förutsättningarna för fiskeristyreelseutredningens förord för den prisreglerande verksamhetens förläggande till jordbruksnämnden sammanfattade fiskeristyreelseutredningen på följande sätt:

En förutsättning för dessa förslag är emellertid, att fiskerinäringen blir behörigen företrädd inom organet vid behandlingen av fiskerifrågor, förslagsvis genom att en av fiskeristyrelsen utsedd representant beredes säte och stämma i kommissionen vid behandling av viktigare ärenden som röra fisket. Jordbruksorganets verksamhet i vad avser fisk bör i övrigt bedrivas i nära samarbete med fiskeristyrelsen. Såsom en ytterligare förutsättning vilja de sakkunniga uppställa krav på att i det råd, som skall finnas vid sidan av kommissionen, kommer att ingå lämpligt antal representanter för fiskerinäringen, förslagsvis minst tre.

Styrelsens förläggning till Göteborg har emellertid ostridigt medfört, att de angivna förutsättningarna till väsentlig del undanryckts. Vid dessa förhållanden synes det nödvändigt att riksdagen på sätt inledningsvis framhållits får taga ställning till ett läge, som uppkommit till följd därav att grundförutsättningarna för ett av riksdagen tidigare fattat principbeslut bortfallit.

Fiskeristyrelsen har ansett sig böra framlägga dessa kritiska anmärkningar mot utredningens allmänna problemuppläggning främst ur hela fiskerinäringens synpunkt. Styrelsen önskar i samband härmed klargöra, att en sådan splittring och dubblering av fiskerifrågornas handläggning, som blir en följd av ett godtagande av utredningens förslag, också är främmande för våra nordiska grannländer. Sålunda må erinras, att det i Danmark ungefär samtidigt med fiskeristyrelsen organiserade fiskeridepartementet — vilket med hänsyn till där rådande konstitutionella förhållanden närmast torde motsvara vår fiskeristyreelse — omhänderhar såväl de pro-

duktionsmässiga som de ekonomiska frågorna för fisket. Väljer man nu i vårt land att gå den motsatta vägen, kommer vårt lands organisation till fiskerinäringens befrämjande redan från begynnelsen i ett sämre läge än våra grannländers. De senaste årens nydaningsarbete på detta område skulle sålunda leda till resultat, som fiskarena och av deras verksamhet beroende näringsidkare knappast väntat sig.

Den sålunda förebragta utredningen, vilken ger vid handen, att numera väsentligt ändrade förutsättningar föreligga vid bedömandet av hithörande spörsmål, föranleder fiskeristyrelsen att yrka, att riksdagen må få taga ställning till frågan, huruvida icke ärenden rörande fiskets prisregleringar, avsättning och ekonomiska frågor i allmänhet böra omhänderhavas av fiskeristyrelsen i stället för av jordbruksnämnden.

Till stöd för detta alternativ torde till en början få bringas i erinran de av 1946 års fiskeristyrelseutredning diskuterade skälen för prisreglerings- och avsättningsfrågornas förläggande till fiskeristyrelsen (betänkandet SOU 1947:8, s. 45—46). Vidare torde få erinras om ett flertal remissutlåtanden över fiskeristyrelseutredningens förslag i denna del av fiskarens yrkesorganisationer ävensom 1945 års fiskeriutredningsförslag. Slutligen torde fiskeristyrelsen få erinra om de skäl för detta alternativ som styrelsen framlagt i sitt utlåtande över organisationskommitténs förslag (den 23 februari 1949), till vilket utlåtande styrelsen torde få hänvisa (s. 9—10). Fiskeristyrelsen företräder sålunda den uppfattningen, att bestyret med fiskets prisreglerings- och avsättningsärenden med hänsyn till styrelsens förläggning till Göteborg bör åläggas fiskeristyrelsen och icke jordbruksnämnden.

Därest statsmakterna — trots de synnerligen starka skäl, som i det föregående framlagts emot en dylik lösning — likväl skulle besluta, att fiskets ekonomiska angelägenheter skola omhänderhavas av jordbruksnämnden, torde i det följande angivna jämkningar av den föreslagna organisationen böra vidtagas.

Det förefaller olämpligt, att fiskets prisregleringsfrågor i jordbruksnämnden inordnas under nämndens animalieavdelning, vars övriga uppgifter ligga inom helt andra och väsensskilda områden. I varje fall torde den föreslagna fisksektionen böra beredas en särställning såtillvida, att sektionens chef blir direkt föredragande inför nämndens beslutande organ. Därutöver måste det emellertid också sörjas för att fiskerinäringen i behörig omfattning beredes representation i jordbruksnämndens råd och att fiskeristyrelsens chef eller representant för honom beredes icke blott yttranderätt i nämndens ledning utan även beslutanderätt såsom ledamot av nämnden. I annat fall komma fiskeärendena att företrädas betydligt svagare och verkningslösa än avsikten varit såväl inom 1945 års fiskeriutredning som inom 1946 års fiskeristyrelseutredning.

Till kontrollen av fisk- och fiskkonserverexporten — vilken kontrollverksamhet finansierats av såväl anslag å riksstaten som särskilda vid prisregleringsverksamheten inlutna medel — torde riksdagen komma att taga ställning vid behandlingen av nionde huvudtiteln i 1950 års statsverksproposition, vadan i denna del särskilt uttalande ej torde påkallas från fiskeristyrelsens sida.

Vad slutligen angår frågan om behovet av statistik för prisregleringsarbetet inom fiskets område får styrelsen hänvisa till vad styrelsen därom anfört i sitt utlåtande den 23 februari 1949 över organisationskommitténs förslag.

Avskrift av fiskeristyrelsens förenämnda utlåtande den 23 februari 1949 överlämnas härjämte.

I detta ärendes slutliga handläggning ha deltagit förutom undertecknade Hult och Hessle, den sistnämnde föredragande, ledamöterna Corneliusson, Högström, Levin, Skoglund och Stidner.

Göteborg den 13 januari 1950.

JÖRAN HULT.

CHR. HESSLE.